Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ»), Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 27 октябрь, 1973 ноу. ● № 129 (5390). Мах 2 мел.

ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГlОНЧА

Владимир Ильича Ленина хьаяьи 29 октябре 55 шу дузаш йолчеи Ерригсоюзни комсомола Байранха тlа хlанз яхь орден лел. Вай мехна дукхача кьамех болча магийча наьхан механийн цlийца, кьица, хьекььапца хьанхелла да цун турпалера истори. Советски наха цlанкха йицлургьаш парте членашта уллув дlа а уттташ шоай са ца яхедеш комсомольаца граждански а, Сийлахь-бонихача Даьхон а тlемашка яьха коталенаш, шоаш яхо ца беш Днепрогэс, Магнитка, Комсомьск-на-Амуре, дукхача кхидона гlирсаш хьалдеча цар даьха толамаш. Цудухьа Коммунистически парте дохиклан а деш шиъ тешшаме гlонча лоаохl цох.

Тlехдинача гlулаихашца шоай цlейна накъаенай Нохч-Гlалгlай комсомол а, «Пятилетканан — ударни къахьегаи, кьонабарий говзалли жордадарши» яхача девизагlа нъахьегаш ва республике 70 азар сомгlа комсомольски жигирхьи, Кьонабарий кьинар сордаихаш йолу дуниха нерга почимаш балха кольйолаялъл цар. Из-бахьан долаш хlанзне уки шера а, хlаъта цхьаболчар ерригача пятилетка а задеиеш хьоачашъяьй. 1976 шера чотах къахьегаш ва аргунски «Пищемаш» завода тоьнарь Збишеи Iандарбек, Грозненски автотряда пилот Северов Геннадий къхьбарвш.

Шерагара-шерага дукхагlа хул республике комсомольско-жигирхой коллективаш. Хlанз республикерчн ерригача районашка вlашагlьехка болх беш а цу тайпара 550 коллектив. Къьсгта чоагlа хестаеш цlи йоах вайцина № 7 йолча ГМУС треста нов. П. Никонова жулгалдача монтажникай коммунистически къахьегама бригада. Надтеречни района «Кругловский» комсаш лелаеча совхоза С. Абдулхаджиева керте паттача бригада, Ножай-Юрта района А. Шерипова цlеранlча ноьхосца М. Абдулаевай звеной. Цу коллективай балха толамаш дина хиларан соогlа цар комсомольски организацеша боагlаш бола тlехьожаш паттахьу комсомольскаш жигирхой общественни вахаоен цlагlеи коммунистически уйле йолаш хилийтара, цар политически уьанеши къахьегамаш говзали ланхьара.

Областной партийни организазье кулган а деш ухх тlехьарча хама нъьыстта чоагlа уйла тlехьайтта леладу республике жигирхошта коммунистически нжтам балара гlулаих. Шерре чулоацам болча цу беахх чоьке шиъ белгlалара жтгиг дlаоеоацш да тайп-тайпарча нъьаеу болчв вай магийча нахви мехнарашгеи юкъера дottагlаи «Соагlдора, уж интернационални уйлашца хьайхсбара тlадерзадь лелоуч гlулаихаш.

Магирхой дуккача коллективашка вlашагlьехка болх беш я интернационални дottагlаиа илубаш, каст-наста союзни республикай денош чакхдош цар. хlара яьина саг шиъ нъам санна дерригача кхьдоца къамаш деза lочаву цу мероприятеша.

Шерагара-шерага чоагlаиуш доагlа вай магирхой коллективаши леалакарча автономни республикай коллективашеи дottагlаиа тlехьа леладу гlулаихаш. Бонкьонца дола цlейш санна чакхдуш цар вlашагlкхетараш. Иштта хул Октябрьски семеновце орден лелаеча «Красный молот» заводерн город Механическерча Гадиниева цlеранlча заводерн, Нохч-Гlалгlай пачччхьалкхен университетерн Къилбаседа-Кlиранlй Дагестанскин университеташкерч магий нахи мехнарийн вlашагlкиийттача: Цига цар дувц шоай балха а. общественни вахара а гlулаихех. опыт дlа-ioха эш, цхьан спортивни кхьиллон мероприятош чакхйох, художественни самодеятельноста концерташ уттта ду. Дай сийлен гlулаихаш довзара дукниха вай мехка йовзаш йолча мотивашка походашка. экскурсешка ихаб вай магирхой. Вайна бовзаш болча турпалий сийлен вахарцара нерда фонташ гулъю цар, хlенэлаца бомзаш ца хиннача турпалий цlерош гучайох.

«Деша, деша, цlаьнха а деша» яхача Ленина девиза тешаме болча вай комсомольцашеи магирхошеи толаме дlатеп Ерригсоюзни Ленински зачет. Комсомольски политпросвещене сете ухх шера дешаш ва 12 азар сагг. Цу дерригне цар политически нхетам ланхбарап соагlа общественни захаре цар лоацаш дола дакъа шерду, цар хьнар айау.

Таханара комсомолец союзе боацача магирхошта шийгара хьохкам гойтарап соагlа дlакхача замах тlехьаййеа уйлаш харц гlулаихаш доахначаоца цlенхашта нъовсам лоаттабеш, марксизма-ленинизмэ идеиш парте хlанзарча ханара политически тlатеlla захаре ккухьаш, бурмуазни идеологий аьдитташ национапистически уйлаш хьалдуцаршца ишшар боацаш хила веза.

Кагарlдавньачех ихочачмбаь Iеш самал йолаш бац советски магирхой. Цуухьа комсомола В. И. Ленина цlи тиллача хана денз 55 шу дузача датана хlанз накъабаха кийчлуш болча республика магийча нахви мехнарашеи шоай низ дlакхочар до деза балха, дешаре, общественни еахаре тlехдина хьохкамаш дахара, дика тlехьале юташ пятилетка нхоаларlа, хождамбу шу чакхдакхара. Цу дакъе цар маяггхиларах вай шекдаш.

«СЕРДАЛО» («СВЕТ») ЯХАЧА
НОХЧ-ГlАЛГlАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ
ГАЗЕТА «ЗНАК ПОЧЕТА»
ЯХА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА
СССР ЛАКХЕХЬАРЧА
СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-Гlалгlай АССР къахьегамхоша коммунистически нхетам балара, боахамои культураи гlирсаш хьалдара дохкараш нхоачашца ноьхосама уж оарцагlбахара гlулаиха бернате болх бора прездента Шон Макбрайда.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва. Кремль.
1973 ш. 25 октябрь.

«ЛЕНИНАН НЕКЪ» («ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ») ЯХАЧА
НОХЧ-ГlАЛГlАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ГАЗЕТА
«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН ЯЛАРАХ ДОЛА
СССР ЛАКХЕХЬАРЧА
СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-Гlалгlай АССР къахьегамхоша коммунистически нхетам балара, боахамои культураи гlирсаш хьалдара дохкараш нхоачашца ноьхосама уж оарцагlбахара гlулаиха бернате болх барах «ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН ЛОЙЛА «ЛЕНИНАН НЕКЪ» («ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ») ЯХАЧА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ РЕСПУБЛИКАНСКИ ГАЗЕТА.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 ш. 25 октябрь.

ХАЛКЪИЙ МАШАРЕИ КХЕРАМЗЛЕНИ ДУХЬА

МАШАР БЕЗАЧА НИЗИЙ ДЕРРИГДУНЕН КОНГРЕСС ХЬАЕЛЛАР

Советски Союза столица — Москва массе тайпара бесаш долча байранхашца, транспаранташца ега я. Цlенача дег тlара, безаме, Iмерза моарша» хетт цо машар безача низий форуме дакъа лоапаша.

Машар безача низий Дерригдунен конгресс дакъа лаца Москве вежаш 144 мехкара 3.200 гаргга делегат. Уж балькхаб 100 гаргlача политически партена, организацена, болама хьаахара. Конгресс ба дунен халкъашта юкъерчера региональни 121 организазье кулгалхой викалаш.

Съездан худа Кремлевски Дворец. 16 сахьат даьнна ха. Лампаша сийрдалькхиха дворецъ бохкха зал хьалйзар конгресса делегаташ хьалзашеи.

Президиуме — гулбенаиараша безаме тlаийца Дунен халкъашта юкъерча кийчоп комитета чlагlан, дунен халкъашта юкъерча организацей боламмийн кулгалхой, машара тlехьара бохкхий къовсамхой.

Хьа а тlаийта, дlаьхьаь детташ тlоараш а долаш, тlаийнар конгресса делегаташеи хьашшеи новкъостача Л. И. Брежнев, А. А. Громико, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев. Правительствеин ложера поой мотгиагlи Iламдаш цар.

Юхьанца ноьхосама гlайна конгресс хьаела Дунен халкъашта юкъерча кийчоп комитета председатель, Дерригдунен Машире Советa генеральни секретарь Рамеш Чандра хилийта дьяна.

Делегаташа детташ тlоараш а долаш Шон Макбрайда дег тlара баркал аьнар Советски кийчоп комитета, конгресс кlийчъена хана йо бьь болх бахьан долаш, Дерригдунен форуме дакъа лоапараш дателя Хорст Зиндерман, ГДР Къаман фронта Къаман совета председателя Эрих Корренса, Египта Iарбий Республика Президента Анвар Садата, Мале Республика правительствана керте латтачо Мусса Траорес, Ганай къан кlалхьалкхаран Совета председатели И. К. Ачампонга, Перу Республика Президента дlаэнонин инарала Хуан Веласко Альварадо.

Председателеа деш волча Румен Чандрас баркал оаз конгресса цlеранlа моарша» машар безача низий дакхийта.

ООН-а Генеральни секретара Курт Вальдхайма цlеранlа конгресса моарша» ду ООН-а генеральни секретара помощника Хабиб Харра, Африкански цхьоагlон организазьера ОАЕ генеральни секретара заместитель Питтер Оку, ЮНЕСКО-гара ЮНЕСКО генеральни секретара ший викала Пьер Либара.

Профсоюзний Дерригдунен федерацерара машар безача низий конгресса моарша» ду профсоюзий Бархlлагlча Дерригдунен конгресса послан Iойийлача ВФП генеральни секретара Пьер Жапсуса.

* * *

МОСКВА, 26 октябрь. Съездан хула Кремлевски Дворец. Ух ноношка ухкхаэаьа лестай прогресснан идеиний, машар безача болаш мел барий чlалан сатуьяьлен. Ухкхаэа, Кремле, дlаэо болх беш я машар безача низий Дерригдунен конгресс.

Гуйрийнара заседани Чиле халкъо фашистски диктатурана луьхьала лоаттабеча шийхон къовсаме чилийски халкъашкара солидарноста хетаьь яр.

Председателеа деш волчо — Дунен халкъашта юкъерча кийчоп комитета председателеа заместителе, конгресса новкъостаеа дечаДа Советски комитета Председателеа М. В. Зимнинна къамаьа де дош делар гуртап санна вешнача Чиле президента Сальвадор Альенде дottагlчаи советникаи, — Ортенсия Бусси де Альенде.

(ТАСС).

КХЕРАМЗЛЕН СОВЕТА ЗАСЕДАНИ

НЬЮ-ЙОРК, 25 октябрь. (ТАСС). Укх тlехьхьара деношка Кхерамзлен Совето даь Гаргарча Малдбалдерв тlом а дерзна тlе-маша гlулаихаш а сацийтарах доле соцаеш израильски эскарашца телхаларна дувдаеаена Египта правительства дехарах Кхерамзлен Совета заседани хилар тахан гlурра.

Египта кхоча межкашарча гlулаихий министра Зэ-Зайта хьажа бир, тlом социйтарца тlаййаччуп тlекъагlа, египетски пагбою цхьаьгlча тайпара гlулаихаш ца беш из барт ахсочашбешше а, израильски бронетанкоши эскар самолетий новкъостаеца Адабия яхача портан, иштта Суэцка кхудбеча уллача цхьаьна городан тlаллараех. Египетски эскарашта ракеташ герз деттарах.

Охьо кхьдеш, аьлар кхамаьл чакхдоалаш АРЕ викало, тlом санийта, Кхерамзлен Совета соцаеш маш тlа белгалдаьхьхача тlайбара.

Ше кхамаьл деш ООН Генеральни секретара К. Вальдхайма белгалдаккхар, ООН-ера тlехьожамхой египетски оагlорахь цоай хила безача дlаийибсбина болхаше, уж Израиле анкъгlара Суэцки канала малхбоалеи оагlорахь тlа ца битар.

Израильски викала магазар ООН тlахьожамхой группаи Тель-Авиво Суэцки канала малхбоалеи оагlорахь чу ца битар харше. Цунна цхьана из тlайптар, хьаала корта болаш хlара эоашца Израиле Египта ССР-ера США-я экзарий комтингенташ кхоьсам болча районе яхийтарах йола Египта предложени бикьалца а ООН Уставах чийса а хилар. Кхерамзлен Совета декхар да ООН Уставах доагlтача тайпара Израиль духьал ларца сацишеи тlаэца а, Iалъта-потсдамски принципаш, агрессор хиларах тарра Израильара дипломатически гlулаихаш хоадвздара тlахьеха а.

ОКТЯБРСА СИЙНА

Культура болххлой обкома пленум

Самардийнаьх республика облсовгрофе хилар культура болхлой профсоюза Нохч-Гlалгlай обкома яхлагlча пленум. «Культура городской учреждений шефски болх юрташка машта дели дlаэо ца тоабара де дезарехь» яха доклад йир культура болхлой профсоюза обкома председателна Н. П. Светайлове.

Доклад ювцаш пренеех кьамалаш дир изобразительни искусства музеи директора пов. Усманова, А. П. Чехова цlеранlча республикански библиотека методкабинета заведующе нов. Ковяровас, Нохч-Гlалгlай АССР заслуженни артистка, М. Ю. Лермонтова цlеранlча драматически театра профсоюза моттигача комитета председателна нов. Плужниковас, Грозненски госфилармоне художественни кулгалхочо нов. Димаева, кхычар.

Пленуме диийача дешаех лаьца хьалда бола соцам тlаийпар.

СУХАЛБЕ ЛАЬТТА АХАРА

Бlаьсти юк культураш зэба аьхача лаьтта дlаер — хъувкъам лаккбара торо ayш йоача лоархlамерча агротехнически приемех цlя я. Укх шера пдлагlа 166,9 азар гектар лаьтта хьа духа деза ба республика механизатораш. 26 октябрь тlакхоачаш 77 азар согlа гектар лаьтта аьха деннаь. е ныагlкха аха дезаеч 46 процент.

Дика вlашагlехбаьккхаб зэба лаьтта ахара болх Надтеречни, Наурски, Шалински районашка. Масала, Надтеречни района механизаторашца 67 процент кхоачашъяьй лаьтта ахара гlаьнна, хlаьта наурнаша — 59 процент, шалинца — 64 процент.

Цхьабакъьлга, ерриге республика хьанйнача гептара лелаеча лаьтта ахара болх. Укх шера 26 октябрь тlакхоачаш зэба аьха лаьтта хlалаахача шера укх хlинна аьха хинначчу кlезигагlа да. Из кхоачамбоацар ийкслаийтара эгара хьалха бехке я Ачхой - Мартановски, Грозненски, Гудермесски, Малгобекски. Урус - Мартановски, Шелковской районаш.

Укх шера планагlа зэба аха деаш хинначох ахаиеа кlезигагlа да цу районашка ахха лаьтта.

Дlаэдахача кlиранlа республике 10 азар гектар лаьтта аьхар зэба. Хьаьта хlаьхчуа гlеххагlа хьы а аха деаш диспр 90 азар гектар да. Зэба лаьтта ахара балхаш дlаэдахача кlиранlа санна во чакхдоахаш хулс. хlаньчча гlеххаrlа ши бугг соогlа за эшаръя укх шерара зэба лаьтта ахара план хоачашъяра.

Из кхоачамбоацар нийсленнад трактории паркаи лертгlа пайда ца эшаи хилар бахьан долаш. Республика духьагlюлча боахамашка зэба лаьтта оахача агрегаташка цхьан сменагlа мара болх байташ.

Уж кхоачамбоацараш дlаэо аа йиш йолаш дан.

БЕТТА ЗАДАНИ— 14 ДИЙНАХЬА

Октябрь бетта 14 дийнаьха 2 324 метр лоамаи породшта бурув техад Старогрозненски управленне бурув деттараша. Хlаьта, планагlа бlаргчина бетта 2000 метр бурув тоха дезар цар Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 36 шу дизара хетаььча социалистически яхье дакъа толамаш да уж.

Социалистически яхье хьаьха латт «Минеральная-5» яхача тlехьожрача скважина бурув тоха йола коммуниста Дорохин Дмитрий Ивановича кулгалдеи йола бурув деттарий бригада.

Цхьан бетта 1840 метр тоха деаш дола бурув 14 дийнаьха 1294 метр техад цар.

А. ТИЩЕНКО.

СВЕКЛАЙИ ХЬАЖКIИЙИ КХАШКА

Юрта боахама механизаторий балхаш сяьеннад, шелкал гарга гlерт, хlаьта кхашка де деаш дуска балхаш да. Вай республика боахамашка 18,3 азар гектара тlара хьажкlаш я. Чуьца еаш хьажкlаш дукха я Суэнженски, Назрановски, Урус - Мартановски районий боахамашка.

Шекара свекла 6330 гектара тlара хьаьхкай, из хуз дlаийнначоч 71 процент. Шекара свекла чуийна яьнай Малгобекски района боахамашка: Дика вlашгlехьдаьккхад шекара свекла чуьцлита Ачхой - Мартановски района боахамаша. Дlайийначча 868 гектарах 703 гектар чуийнай. Урус - Мартановски района а 73 процент чуийна яьнай.

Цхьабакъда, керттерча дакъе шекара свекла лелаеча Шалински район, из культура чуьнара бальхаш республикерчул лелзгагlа лел. Хlанзчул тlехьагlа цига цхьа азар гектара тlара шекара свекла чуьнна еаш я.

Дика кlелий из культура республике Ерриге чуийначоч хlара гектара тlара 236 центнер пьнай, хlаьта Урус - Мартановски районе — 261 центнер.

Халхьа боахама планагlа 180 азар тонн йоаха еанча хlанзне 140 азар тонн гарга шекара свекла паччхьалкхенга ецкай республика боахамашка.

Махулла сихагlа мерза овлашха а оалхаш шекар доахкача заводе дlаделара дерригга низаш оарцагlдаха деза хlанз.

Ийслагlча пятилетка нхоалагlа, хождамбеча шера цхьаькка бутт дlабахийтабаь № 7 йолча треста гlишлой-монтажни управленерча Полянский Николай керте латтача монтажийний бригада пачччхьалкхен план 140 процент кхоачайи ва еш. Цудухьа хlанзне-ьа шера план кхоачаш а яь тlадоагlача шера чотах къахьегаш я из. Цига хьинаре къахьегаша белгалдаьхьа да монтажникаш Колков Валерий, Агафонов Максим, Крышка Иван, Кадыров Асламбик, кхыбараш.

СУРТА ТIА: монтажник бахьан дара йолча чертежаца хьожаш ба (ьырдехьара аьттеха) монтажникаш Н. Полянский, В. Колков, М. Агафонов, И. Крышка, А. Кадиров.

С. Хугаева сурт.

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТА КОТАЛО

КПСС XXIV съезда решенеи кхоачаш а еш, ийслагlча пятилетка кхоалагlча, хождамбеча шера план хапал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаньча республика промышленни предприятеш кхоачашъяра 26-ча октябре кхоачашъяьй продукцена реализаци яреи дукгагlйола лоархlаме изделеш арахецаеи итт бетте длан.

Пачччхьалкхен планаша тlаийна социалистически деккарашни кхоачашдала: межкдаьтта чакхдоахачеч межкдаьттахимически, машинаэьечеи металлообработкан, кхачан промышленостон.

Социалистически яхье хьалха латт СССР 50 шу дизара цlеранlча Грозненски химически комбината, Н. Анисимова цlеранlча гlовогрозненски межкдаьтта чакхдоахача завода. Производственнотоварни контора, химически реагентий Карабулакски завода, Ацетонови завода, № 3 йолча маьхх еча завода, Гудермесски Назрановски маьхх еча заводий, Ачхой-Мартановски райбытхимобнатй, кхыча предприятей коллективаш.

Дынах тIехьдисача гIулакхаша духьала

МАРХА—ШИРАЧА ЗАМАН КЪИЗА ГIУЛАКХ

Вай лаг Ткилман - технически революцие хана. Ткилмо, нахка хьакъьало Ialлымате дожкхий толамаш дахьад; карадерзадьдо атом, сигалеи яьссаленаш тедаш бетта тIа ух космически комиш, лаьттан хозне, гонахьара Ialам— из дерриг а сиго шиг доламе дерзош латт. Тахан хIара сиг вахаре, дешаре, хьакъьало замал тIехьа ца яисе тIеттIаг ца.

Ц1у сийрдача вахара новкъарде еш, гаьнна хьаьха дIайхача замах юхелиса ширдаьнна, кIирча «Гулакхаш желадеш, дынах тIешиш боза нах ба вайна юкъе хIанза а.

Бусалба дынах тешаш из тIаийца бола нах боьхонца дынга юкъеозара, цар доI-ушла геттара а дына тIехьдерзаира хIара бусалба сага кхоачашне дезаш тIадожадаьз яхаш да хан-ханачьха пхи ламаз эр, бетта марха кхабар, гIирча дар, иштта кхиддаран а.

Эттара халагIа, кхиза декхар да бетта марха кхоабинга. Молла— цен вирдий тхьамадаьен душ: «Марха кхабар хIара бусалба сага дала тIадожадаь да, воьшто по яздьр ца желадина долаш вай», яхаш.

Иштта дий-хьоГ из? Хьан, маца, мичаьь тIадожадаь да из хьала Ialат? Вiалла бусалба ды хьахIалаьхьа Iарбийн Къубебхьен - Малхболеьхь хиначь кхьхьен - Малхболеьхь хиначь дынех хьаийца тIулакх да марха кхабар.

Iарбий мохк геттара бекъа, гIомараш йолаш ба. Нагтахьа мара кхаля урдош ййау гIулакх..» ынна сошма пхелагIча пункто яхар доха а дать юкъа тIехьажа сиг-доначуьа вала лакхар Исмаiала.

— Из тховшта яьхьоссаде а тховий комиссе председателна Жанаров Ахьмадана дага а дьына хьакха Пхьилеччогий-Юрта дахар сон тха комиссеназ Акиев Дреса Айюпи, — яхаь цуьн мохкхаза сага Гелиссанан Берса Ексанна. Керда таргало даьхьал а йийца тха юрта цIакхха а хохадоагIаргдоаьаш урдуьв дIакъалIалагга дIахIотто оаха йиIий дьяшка. Оаха юрто яь чIоагIо, юрто баь сошам бохабергбоашлгга дIахаьа кхийттар уж, бекхаза баьлар нь гIалат шоашкара даларах.

— Хьаьта тIа цIакхха а оаха кхолла доашаш ара а яьккхе шоай саг хьань а яхаь оаха шуьга, — аьлар оаха царга, яхаь душ Хьасена дIахо. Кхалнахара ала а хьаьта йолаш ваш доIа баркъа, кога-гIирс дIа а яьлийк тхога кьхат хьакхачийта. Еййахарг дьяшка дага а дьяна оаха из хьакхачийтарга шоала.

Геттара бекхаза а баьина, цхьаьккха хIама дIа ца ваш шоаш кийч а яь саг тIаийтар йийиг дьяна тхогар а, нахагар а шоашта баркал а дьякхха, — аьлар Хьасена юххера а.

Шоаш маьре йохийтар а нятта йохийт долакхюртхоша. Дукха ха йоаьщаш цхьаьккха уруьв ца хьоаден ший йоI хоза кийч а яь маьре яхийтар Долгиев Аде Махьмадан ХьатIахььлуьра декхарш а доаташ, хоза, шоашта хIама хьа а деш Iимерза бек керда хинна дезал.

Дикка кIанийний комиссе болхатаха боьлаш этгача руьжка тIехьбаьина лийнача шоай юртарга наха iотIъхан бара а. Кхо бутт хьлха ца сходе цIераш яьхача тхьаьв нит сагах цI тунеяеш вигавоцI баьна Iа орташ. Совхозе болх хьабе моттиг йоашараш кхьчаьх дIа-ъха хьожкабьь. Цхьа нитех сар г. Орджоникидзерча стекхотарни заводе, кхьча предприятеша кхьалеш ва. Комиссе ший терхамега балийтан уж балъха дIахабахар, яьнна. Цар вахарлелар-ъуь. ХьаьхагIа дер дийна гIайна. Чанлина Махмада Бамаггира, Пирижев Исдама Вата, Манкиев Яхонде Моалатира, Муртев ЙоагIана Юсап, кхьбараш хIама хоза балхахна а болаш, наха йоарIана а, сий деш а ба. Дукха халор хIама царна фаьрика сов гаьна яр яьнна, автобусе шиъ ханаъьа дIа а бу йоха цIа а боалабу.

Комиссе балта кIоъ къипаре кхъьеагIа, хIьата юрто шоашта тIадиллар сийлен гIулакх долга довзан ба вай лаьхе бийца Гелиссанов Хьасан, Кулбужев Ибрахим, Яидиев Халат (отделене управляющий), юртсовета исполкома председатель Жанаров Ахьмад (из ва комиссе председатель а), исполкома бехкгохкаме секретарь Кулбужев Мухарбик, кхьбараш.

Хоп: 2500 сар вахача юрта болх бе а месаш хьалхашка отгадьь деккар ткоачадде а атта дан. ХIьата а керттердар тахан гуш а, довлуш а да. Дика вIашIтехьIьбаьнад комисе шоай юрта боьзо боашаш говраш лелаеча нахага баргта баха а цу гIулакхех юрта, мехка хулан дола зулам царна дIахайта а. Юрта гIолда дIа-ъха уханш, найнIаргга уятташ управляющая Янидиев Халат, юртсовета исполкома секретарь Кулбужев Мухарбик, юртсовета исполкома председатель Жандаров Ахьмад шоашт лелараеч, массеех ди далалелхь вуриййта говра хьчуелар наха заготсхоте.

ХIьата а комиссена бIарга ца гуш, вай чьхьача тайпара, цуьн кулг да ца кхоачаш дуька мотт-таш юс юрта.

Юрта кхелаш хувшаш, довнашпхьешш долаш йола моттигаш ййа а ца царна бергбола Iоткъам баь а яхийна комисси хIанз латтача суртах.

ХIанад из ишта? Из ишта да хьаьххоша кхъьеагIа саг шоашта кIад лоаттаве, воашаве, шоашта мотIаьхьа хилийта арабаьккха бусулба ды боландаь.

Маркаш доастача деношка кIыштта «Цветочная» лелабу шоай болх дынга дашца. Цар божхийбарашта а бераштта а юкъе хIара фуелме дынах лаьхьа кхамаьлиг ду, шоай тоаба шерра гIерг. Хо а хоши боагIача тайпара цIерш дуьхьала хьоьсам лоаттабар хIетаве доккар да.

Баййаха юкъе хIьалхоба нах ба марха лаьтта хIалхьа йола да ловрхIан. Из баьлан, марха дастар нохчийн гIалгIайн хьалхарча замах вIалла хIанза, шиъ-кхо бIаь шу хььлха дына дашца шиъгIа качелла Баччоа.

Берригача советски наьха а санна духха эздий, деза денош-цIейи да вайнехьа а. Церет да дерригача дуненз а лелдеш дола Цхьоалагга май. Сийлахь-бокхуча Октябрь цIей, 8-гIа март, иштта хьладаш. Уж деза денош да хIара советски сагоо дег тIара кхоьлбаьдеш а лоарIаш я доаш сийлахь, эздий, сийрда, ираве цIейи. Ширача замах юхедиса дына гIулакхашн Iадатташ лоарIаш, царна тIехьа латташ йолаташа, царна тIара дийнаха кхоачаттуш, хадлаш йоагIа, цар гIулакх тIехьа-ле йолаш дац.

А. КАРАТАЕВ.
Нохч - Гiалгiай историк, методик литературан Iилман-тохкама институтера зIамагIйоала Iилман доахло.

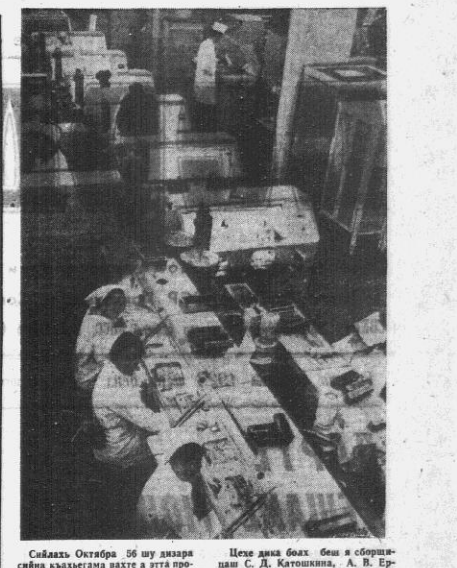

Сийлахь Октябрь 56 шу дизарш сийна къьхьегама вахте а этта производства керда рубежаш безпалаьнай «Старт» завод ахача Московски завода коллективо. Вычислительни машинаташ, радиона, телеаппаратурина зна полупроводниковий приборан арахецна шера план 21 декабре кхоачашъе яьхьрIад ухха-за.

Къьхьегам- басарле 33 процент лакхъара, планаа совгIа 100 заор сома продукци дIаялора доаг деззараш тIаийнад № 6 йолча цехе.

Цехе дика боах беш я сборщицаш С. Д. Катошкина, А. В. Ермичкина, В. М. Лимонова чувгIа-гIатта. Берригача а къьхьегама ударницаш ба уж. Болх йоккха говзал йолаш дикен вIашIтехьбаккхарах пхи шера заданн яшт шерен 8 бетташ кхоачашъе тарделар цу коллективна. 1973 шерачу ший декхарашка юхь а къьхьа бригада. 7 ноябре кхоачашъе лаьхIад шера заданн.

А. КОРИНФСКЕ сурт, ТАСС фотохроника.

ЮРТА ДОШ ЧIОАГIА ХИЛА ДЕЗА

Хоккха кхаьнна Наьсаречча Долакха-Юрта сход хинна. «Юстардаш таханарча вахара новкъарде ец мел долча гIулакхаш, белгалбаха, гучабаха, тоIабе Iаьржача замай уйлаина. нигатташа йайна юкъе бахам бола нахI — боаьдар — мохк вIашIтехьIиттачу къамьлаш лаьча кIайбеннача късанаша, къонача болхлоша, кулгалхоша, хьехархоша, кхачар.

Юрто оттадьар а, бос сошам а наха кхоачаш ишта бу хьажа а, хIьата пахалдаш йIрчача гIулакхаша къовсам лоаттабергбола хьехархо комиссе кержар сходе, эттара сийлолашгIа. тешаматтIа болча нахах 30 сар юкъе а водаш.

Из комиссен фу деш — яхаь цуьн мохкхаза сага Гелиссанан Берса Ексанна. Керда таргало даьхьал а йийца тха юрта цIакхха а хохадоагIаргдоаьаш урдуьв дIакъалIалагга дIахIотто оаха йиIий дьяшка. Оаха юрто яь чIоагIо, юрто баь сошам бохабергбоашлгга дIахаьа кхийттар уж, бекхаза баьлар нь гIалат шоашкара даларах.

— ХIьата тIа цIакхха а оаха кхолла доашаш ара а яьккхе шоай саг хьань а яхаь оаха шуьга, — аьлар оаха царга, яхаь душ Хьасена дIахо. Кхалнахара ала а хьаьта йола ваш доIа баркъа, кога-гIирс дIа а яьлийк тхога кьхат хьакхачийта. Еййахарг дьяшка дага а дьяна оаха из хьакхачийтарга шоала.

Геттара бекхаза а баьина, цхьаьккха хIама дIа ца ваш шоаш кийч а яь саг тIаийтар йийиг дьяна тхогар а, нахагар а шоашта баркал а дьякхха, — аьлар Хьасена юххера а.

Шоаш маьре йохийтар а нятта йохийт долакхюртхоша. Дукха ха йоаьщаш цхьаьккха уруьв ца хьоаден ший йоI хоза кийч а яь маьре яхийтар Долгиев Аде Махьмадан ХьатIахььлуьра декхарш а доаташ, хоза, шоашта хIама хьа а деш Iимерза бек керда хинна деззал.

Дикка кIанийний комиссе болхатаха боьлаш этгача руьжка тIехьбаьина лийнача шоай юртарга наха iотIъхан бара а. Кхо бутт хьлха ца сходе цIераш яьхача тхьаьв нит сагах цI тунеяеш вигавоцI баьна Iа орташ. Совхозе болх хьабе моттиг йоашараш кхьчаьх дIа-ъха хьожкабьь. Цхьа нитех сар г. Орджоникидзерча стекхотарни заводе, кхьча предприятеша кхьалеш ва. Комиссе ший терхамега балийтан уж балъха дIахабахар, яьнна. Цар вахарлелар-ъуь. ХьаьхагIа дер дийна гIайна. Чанлина Махмада Бамаггира, Пирижев Исдама Вата, Манкиев Яхонде Моалатира, Муртев ЙоагIана Юсап, кхьбараш хIама хоза балхахна а болаш, наха йоарIана а, сий деш а ба. Дукха халор хIама царна фаьрика сов гаьна яр яьнна, автобусе шиъ ханаъьа дIа а бу йоха цIа а боалабу.

Комиссе балта кIоъ къипаре кхъьеагIа, хIьата юрто шоашта тIадиллар сийлен гIулакх долга довзан ба вай лаьхе бийца Гелиссанов Хьасан, Кулбужев Ибрахим, Яидиев Халат (отделене управляющий), юртсовета исполкома председатель Жандаров Ахьмад (из ва комиссе председатель а), исполкома бехкгохкаме секретарь Кулбужев Мухарбик, кхьбараш.

Хоп: 2500 сар вахача юрта болх бе а месаш хьалхашка отгадьь деккар ткоачадде а атта дан. ХIьата а керттердар тахан гуш а, довлуш а да. Дика вIашIтехьIьбаьнад комисе шоай юрта боьзо боашаш говраш лелаеча нахага баргта баха а цу гIулакхех юрта, мехка хулан дола зулам царна дIахайта а. Юрта гIолда дIа-ъха уханш, найнIаргга уятташ управляющая Янидиев Халат, юртсовета исполкома секретарь Кулбужев Мухарбик, юртсовета исполкома председатель Жандаров Ахьмад шоашт лелараеч, массеех ди далалелхь вуриййта говра хьчуелар наха заготсхоте.

ХIьата а комиссена бIарга ца гуш, вай чьхьача тайпара, цуьн кулг да ца кхоачаш дуька мотт-таш юс юрта.

Юрта кхелаш хувшаш, довнашпхьешш долаш йола моттигаш ййа а ца царна бергбола Iоткъам баь а яхийна комисси хIанз латтача суртах.

М. ЗАНГИЕВ.

ТРАДИЦЕШ ДIАХО А ЛЕЛАЕШ

25 шу дьяннад диилургдоначча октябра 28-ча дийнахь пIе, дIайха металл «Красный молот» заводе ди дьхьашка хьалолаьма дукха-Хьалъат яланза хиначча, цхьабакъла. Iаьлат, а деиз участках а яь йийкъа хиначча болят йолалаеча цеха этгара хьлаеч ца яисе тIеттIаг ца. Участке гулбелар болхлоь, хьвшший. Эттара хьалхара проблем йоахтуш ер лаборантка Дора Ивановна Малахова. Берригача машинаш ерашца цIей дар из дIя.

ЧIоагIа дог тохаденна йолаш дIачуьлар со цу цеце.

Сменаш хувшаяла йолалелар. Са аьттуьх бIьлар. Цу сахьаьт духьашка болят йолалаьма дукха-турпалгашца вIашагIихчета вIашIтехьIьлаьш са.

— Духьхьашка йолалаьь болят Iагалоагlий чIона? — хет аз Дора Ивановнайгга.

— «Мишта дагIаш из. мишта дагIаш из, селхан хиъча мо марз-м хетап. ТIагIерта кийчулур дукха хьыккхар массене а — формоишкаша, залашшкаша, краноишкаша, сала. лаборантка.ша а кIезнгдукха а цунца тIулакх долаш мел бараша а. Тхона пIей йар из. Сенна душ из душа а, дIарча Сашийга дуьшийтал из».

Александр Кузьмич Волобуева душ. дукхагIйола производственни процессаш механизаци яязза яр, кулгашца келдеттар оатталаш, яхаш. Оаттаалш келдетташ яар из цу хана. ХIанз гIорьюьнвиача Морозова бригада чIен ва Александр Кузьмич. Башка нах ба чехаза къьхьегарш. Бригадир Николай Иванович Морозов, коммунист.

Ветеранаш... Болат йолалаеригий бIарча къьхьегама эскар хул цархех. ЧIоагIа Iимераз дешап ала дог доагIа болат йолалаеча Николай Павлович Лахтиков, электросварщикаи Владимир Григорьевич Глотовх, обрубщикаи Андрей Наумович Арбузовх, земледелий бригадирша Тамара Парфировна Дегтевайг, лаборачтках Зинаида Парфировна Варичах. «Уж нах массе тайпара хоастабе мегаргбоаш бо», — болу цеха начальникха Л. А. Гафта. Цеха корта ба уж. Царга а хьожаш къьхьег кагирхоша, пергара хьлиир тхадиеш.

Цехе моллагIа а дика гIулакх IIалолаьлча, массена а тIе лIачакхоаккхаш Iаьлал да. Масала, хIанз заводе мел бIарашта дика йовзаш а цехера бригадаш къьхьегама меток! ХIьата дIабоаьлу а а хьаьта йоIа вшаш доIа бIаржа, кога-гIирс дIа а яьлийк тхога кьхат хьакхачийта. Еййахарг дьяшца дага а дьяна оаха из хьакхачийтарга шоала.

Геттара бекхаза а баьина, цхьаьккха хIама дIа ца ваш шоаш кийч а яь саг тIаийтар йийиг дьяна тхогар а, нахагар а шоашта баркал а дьякхха, — аьлар Хьасена юххера а.

Шоаш маьре йохийтар а нятта йохийт долакхюртхоша. Дукха ха йоаьщаш цхьаьккха уруьв ца хьоаден ший йоI хоза кийч а яь маьре яхийтар Долгиев Аде Махьмадан ХьатIахььлуьра декхарш а доаташ, хоза, шоашта хIама хьа а деш Iимерза бек керда хинна деззал.

Дикка кIанийний комиссе болхатаха боьлаш этгача руьжка тIехьбаьина лийнача шоай юртарга наха iотIъхан бара а. Кхо бутт хьлха ца сходе цIераш яьхача тхьаьв нит сагах цI тунеяеш вигавоцI баьна Iа орташ. Совхозе болх хьабе моттиг йоашараш кхьчаьх дIа-ъха хьожкабьь. Цхьа нитех сар г. Орджоникидзерча стекхотарни заводе, кхьча предприятеша кхьалеш ва. Комиссе ший терхамега балийтан уж балъха дIахабахар, яьнна. Цар вахарлелар-ъуь. ХьаьхагIа дер дийна гIайна. Чанлина Махмада Бамаггира, Пирижев Исдама Вата, Манкиев Яхонде Моалатира, Муртев ЙоагIана Юсап, кхьбараш хIама хоза балхахна а болаш, наха йоарIана а, сий деш а ба. Дукха халор хIама царна фаьрика сов гаьна яр яьнна, автобусе шиъ ханаъьа дIа а бу йоха цIа а боалабу.

Комиссе балта кIоъ къипаре кхъьеагIа, хIьата юрто шоашта

Тхоайла дага а дьяна звеношеашгIйоахка лаьрхIар оаха шишна саг юкъе а воаш. ГIулакхаш тодделар. Йоахка а бригадаш вIашагIйоала яьнна цеха начальникха предложени елча, из раьза хIинна тIайпар газорезчикаша».

Цуа тIехьагIа шу доаллацехьа а коммунистически къьхьегама бригада яха сий дола цIи елар бригадана. Кхы а хьинарга къьхьегарша жоп делар бригада членашца шу собитена. Со-на шерашкарча газеташ тIа хьежаш яIа со. Ерригача республике тIайзаржаеш хинчий газорезчикий хьалха литта опыт...

Ветеранашта кийсса хила гIерчига. Цхьа шиI хьатIара маIан а хинна дIадоладелар из цехе. Эттара, хьалъара долаг доллалъь турпалаш — уж хIанз а ба шоашта хьоькам говгIа, хIанз а ба шоашта хьоькам говгIа, хIанз а ба шоашта хьоькам говгIа,

КАГИРХОЙ ОАГІУВ

29 ОКТЯБРЬ-КОМСОМОЛ ХЬАКХЕЛЛА ДИ

Дог-уйлеи барти цаІ болаш

Тхо комсомольцаш кагирхойн общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш болча ковргда царех 80 процент бираш юкъарча вахарца дувзаделга ГІулакхаш кхоьчашпаен болча белгалдина.

КПСС обкома Х пленум хиннача тІехьаьгІа къаьстта чІоаІга терках тІабаХийтта леладу тхо районни комсомольски организаце кагирхоьта комсомольски кхетам балара лешаш. Апрель бетта «Атеист» яха мероприяти чахъкъкхар районна комсомольски организацеика, школашка интернационални доттагІала клубаш вІашагІехкар. Из деча хаина комсомольцаца уйла тІехкийта ІомаІпр лоарХіме партийни документаш.

Духхача къамех болча тхо кагирхой интернационални доттагІал чоагІдара хоадамбола болх бу оаха. Цуи керттера лостамаш: тайп - тайпарча къамех болча къаьстгаяхой ІилмаІ ларда тІа бакъьяча идеологе интернационални маІан; къаьстгамхой интернационални барт - цхьоагІо болаш къаьлхебара средстваш лоарХіаш дола цхьана хьега къь; советски социалистически къамай материальни духовни вахаре ІоагІга хувцамаш хьоЙташ дола керда тІадешъш - обычеш масех тайпара кагийча нахан мехкараштеи ліайбоьхитара чарца вай хаьна ДІа малеххарен партге хьалхашка унтталдеча дехаргашца хьежжаи кхетам балар.

Из болх беча тхона чІоагІа накъйола «СССР 50 шу дизарах» КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яь докъад. Дина пайда болаш чакхъялор «Тхо — интернационализм» тІехьа. «Тхо — интернационализм - патриотизм», аьнна ешинна мероприяташ.

Бокхъ чуоалам болаш чахъкъкхар леминской урок райпо, XIX партъезда цІерагІча колхозе, Советски юртбоахама техникуме. «Машаи барт - цхьоагІо балаш» яхача денизаІга интернационални идеи стихаи фестиваль яьй.

Чуоалам болаш болх беш № 1 болча школа интернационални доттагІала клуб. Цига вІашагІетталлур школаб Болгаререн Вьетнамерен балкха виналлаш. Клуба доакъьошша ГДР, Чехословаке, Польша, Болгаре, Венгре кагирхошша кхьаьгаш дІа-юха кхеш даим бувзам лоаттабу. Каст-каста советски республикийн социалистически мехкийн денош белгалдоах районе.

Тха дукха комсомольски организацеш вежарашца болча лоаллархча автономни республикай комсомольски организацешца доттагІал леладелл я. Масала, Серноводски юртбоахама техникумера кагирхой Дагестанин АССР Хьаьгі-Юртовски Черсий-Балкхарой Прохлядненски техникумай студенташа дІа-юха дукха пайдаен безамен гІулакхаш леладелл бо. Ишшта доттагІаеи бухзамаш лоаттадеш я тха МРО «Сельхозтехника» коллектив Черсий - Балкхарой республикерча шийна тІеп болча предприятешца.

36 къамех нах баХача тха районе оагІох оагІун теха беркате къаьхьегаш, шоайІа хьанала гІулакхаш дІа-яха леладелл бо эрсІй, полхий, гІалІай, Украинаш, Кырий, татараш, гуржий, эрмалой. Ишшта, дукха къамех латташ коллективаш я. «Суьжанеггьа» НГДУ, «Путь к коммунизму» колхоза яраш.

Цхьана къьаьгаш а юкъара беркат хьакхолладеш а боаккача цар сацкетаме къьуул интернационални хьатташ юкъара долгах уж дІатешабеш йола уйла. Цуна дола цхьаькха цхьа масал да тха кагирхой шоай дакъ сийлен гІулакхашта тешаме хилар, шар къона деган ду гІулакхаша кура доахаш а хестадеш а хилар. Къаь республикай: Нохч - ГІалгІай, Къьабдеста - Хіирий, Черсий Балкхарой доазонашта па 317-на Ше байракс лелаечча Дешпешски дивизи тІом-баьча моттигашна баха хилар тха районера кагирхой. Тхона цига хилар Малгобскерен царна лоаллархарча Терски районерен кагирхой. ІІхьана цу маршрутагІа ниКъ баьча кагирхоштен комсомольцашта шоай дакъй къонахчаи, денал дайзар.

Интернационални кхетам балара чІоагІа ьлттуо боалийтаеш я ийслагІча пятилетка кхоалаІгІа, хоадамбеча шера сийна эгтара къьлхара вахта дІаяьха бокъо кххара районе шерра яьржа социалистически яьк. Цу болаше дина къьаьгІа «Суьжагаг» прелрайте, «Победа» колхоза, Карабудахски химреагентий чвола къьаьгашкай. Бокъкагічарна ийпсеи къьаьгаш къьбьаьхьаб цига кагирхойн комсомольцаш.

Кагийча наьхеи мехкарийн барти цар интернационални доттагІаяи чоагІдара де мел яьар дена ала кхи а гаьна ца. Из болх беттa, шера барах боалаш бац, цудухьа гаьина хьалхашкахьа а хьожаш гІулакх ВІашгІехьлакхха ГІерт тхо. Ишшта хоадамболлаш из болх белабера дІадех тхогара КПСС обкома Х пленумо а.

А. КОТИЕВ,
ВЛКСМ Суржеикин райкома секретарь.

КЪОНАБАРИЙ БРИГАДА

Уьк деношка Нюрбе хиннача районна комсомола пленумаи «Іоагіа могаеш йийцар «Октябрь 40 шу» яхача совхоза № 4 йола комсомольско - кагирхой бригада. Кхыча къонабарий коллективашта хьожжаи телиш гьабоагІа из уьк масседи шера, дика производственни хьоьхамаш доаза ю, йоахар докладчика, ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара Баракоев Руслана.

Цу къамалъара ладугІаш вагІача сона ше долучча тайпара духьала эттар цу бригада къаьхьегама вахар. Атта къаьхьаби уж ду дикача хьожжамашка. Эттара духьала ду кагийча наьха тьаьмада, хьекархо Кодзоев Асьхьаб дагавехар сона. Ха яха механизатор волча цуи Іаяха дукха эшаш болх а бацар яз. Хіаьтта мара вахар дояза ца болабеннача яхийтта сага кулгалде, эгтара хьалха из бригада вІашагІьелаеча хана цун кулгалде мала ю хийтгиреер-хьоГ яхаш дукха лийлар совхозе. Юхьера а Асьхьаб хьожаве лаьрхІар.

Асьхьабх фу доал хьожаи юкъаноза кІелгІолла зем беш «юз» Іеттаи дукха хьийзар кергийнаГ. Асьхьаба хоара ше венар чІоагІа сибар эшаш моттиг йолга. Хіаьта а къонабараша цъаза шоай «фожуо» оттайича..

Гьаьна арГіаи тІехьашкара мангала боалха нах пІабоалаеш авина сарраха вахийта къона тракторист Дударов Руслан тІаи авина вайна дІавалъар шиЙ «Беларусь» а тІехьа. Цхьа ди дакъехар минахьа ва ца хоаш, шоллагІдар а дакъкхар. Кхы шоашта тІехьа сар воагІаргвоашлга хийна аргІаи тІехьашкара болхпоа тІаи хьаболабеннa сахуллаш шІахкъьчабар.

Кхоалагіча дийнахьа бригаде вена хьаттар Руслан.

Мамотта сабларгІа хила гІерте а йеррига оагавелар Асьхьаб из бІаргагушше а. Бригадира цІинъкара юхь гушше а дог диллар Руслана бригадах, шиЙ новкъосте. Хіаьта а вета а телхаз са гІулакх авина вІалла бригаде къа ца воагІаш іе а вениавар. Хіаьта а тІехьагІа дагабоалам хургбоацаш, новкъостаца ведда дІаехар ца алийтар духьа цхьа шиЙ бригадира духьала отта лаьрхІар цо.

Ишшта уйлаш еш латт из фуушша лаба іочу а тетта. Хов иуи ахоахкъеннача Асьхьаб дожха са. «Дагіюрта-их, дуне, мохк бокха ма ба, уьк Поп-Юртах тІаи ца хІама я дан са» — йоах Руслана дегс.

Дикагіа хетар цун цІогІа теха а яппараш яь а бригадир воастаделча а цкъа ше хуридар хиина дальча а. Цунна хьалхашка дагаташ ше йоаха секундан сахьаташ миссел йІаьха хетар Руслана.

КІал гІолла шортгина бІарг локх цо бригадирага. Хьажа юкъе боалла шоД, юхь тІа теха хьаьар, юхьера доШ ала озаена баге — из унзара сурт бІарга гургда мотташ айдьадар цо шиЙ ши цІацкъам. Хіаьта бригадира юхь тІа яьар уж белгалонаш.

Ишшта цкъа лоталуш, цкъа йоаш йоаг хІаьнка кер чу цІя. Духьал увтт, дагаух ше дъар. Хов ше бакъвоацигга, дехке вьвинав, шийга ьлвиача тайпара аргІе дІа а ца водаш, трактор ыІагІа дІа а отгаль тергарча наьха саг йоагІга вьха вьха ъьина дагадохарах. Хіаьта а де хІама дац—хинналъьнад-из.

Бийсан гІаш цІабаьхха нах, бригадира дицьа са, воаца юкъаноза кІелхаза шиЙ цІи—из дерриге дага а ухаш шиЙ са дуъ цо. Хіанa мара бокъонча кхиЙтавац из ше дъар мел кІезига, мел йІрча хІама да.

...Асьхьаба ыІалла воацаш сана ше ишгар кхы а чІоагІагІа Іатіъар цун дега. Тувлаиниа саг мо бригада коз лелаш из ди сайгара дІахьар Руслана. Іуйрйна мессарел хьалха юха а вена Асьхьаб ше ъуърг воацача Іохуъцаш, гІетташ диЙлар. «Оаха дехар ду цун хьона Асьхьабага, оаха оал хьона ъьо вита», яхаш цкъа-юкъе го бора новкъостаца. Из а хьатІаъцацар Руслана.

Юхьера а хьоалагІча дийнахьа ше дІатІа а ваха Асьхьаба хьалхашка кІоаррга бежжага а воалаш дош делар цо: из мо гІалат кхы шийгара долилийгдаш, ваина. Дагара лаьш Руслана Асьхьаб шийна юха а трактора тІа ха ъьина пурам денна ди.

Хіанa диканна механизатораш хьоабеча хана эгтара хьалха цун цІи боаккх бригаде. Механизатора сий лаьха леладу Руслана.

— Цу хана аз гІара яьларе, со цунца айъьаза ъьаьнаваларе кхъа та тайпара дерза мегар гІулакх, — яхаш душ бригадира, — Хіанa по дъар ишшта дитанзар аз. Духха дийнар оаха из бригаде, Руслана цийца.

— Из дІ мара вий ъьона ишшта хало из? — хет аз Асьхьабга.

— Шортта ба, — йоах цо. — Хьажал дІа латта Измайлов Валерий. Хіанз газеташ тІа а вуьцаш, совхозе а дІкагІболча механизатореш доаралаш ма ю из. Аз цунца яза бала хаг шоана. Масеевхаза ведар из бригадера, ъьрдагІийлар.

Цу ахийтта сагах цаІ ваш дхъяца хало иа еш. Хіана дІадьнад тховх из, — ъьина ве-Лавелар бригадир.

Везавеннав кагийча наха шоай тешаме хьехархо, кулгаъхо. Шоай дакъа-ньянага санна лаьуьг дар цунга.

Совхозе эттара дакъа-Іа, хоозатІа да цар кхаш. Чух мамотта я Измайлов Валере 220 гектар хуЙлоча кхай тІара «стерлинг» яха кьажкІаш, ишшта беркате да кІона чаьена ъьеньевой Хучиев Мазьмада кьажкІий кхя а. Массарел а дуъкагІа чуийъир цо ка бола яларташ а.

Уьк деношка гуйран ялатаи ДІалуъш лаьтта оахаш, яьажкІаш чуъцаш, кхъьола балхаш деш ба уж сихбена. Октябра цІей хьалхачелетьа керттера дохкаш чакхдаа гІерт комсомольцашн кагирхойн. Царна тоам бан тІехьбиса.. Цаладдаш царна уьлуъ на Асьхьаб. Цудухьа шоай гІулакхаш тешаме хет кІаьчарца.

М. КАРАЁВ.

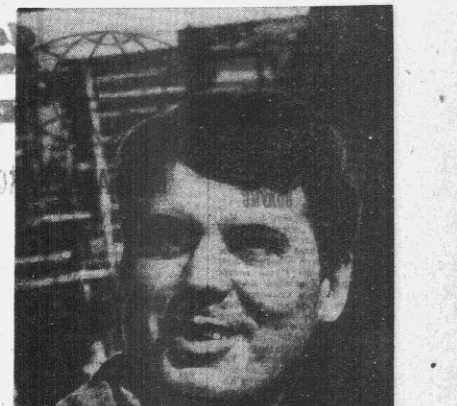

Грозненски химически комбината № 111 йолча спирт доакххача цехе эттара дикагІа лоарХіачарех я ма-стерша мастер Хапчиев Виталий керте латта смена. Даим технологически режим нийса а лелаеш, хІара сменагІа нормаш дикка тІехьхоачашъш цо. Цекерча сменашта кхы эттара хьалхарчарна нтт бетта план тІехьхоачаш а яь

хьалхулача бетта чотах кьаьхьегаш я из. Ишшта цо дика кьаьхьегара керттера баьхьа да шиЙ коллектива къьаьгаш хьалхара ю. Хіанa цо Виталие кхетамга вІашгІехьбаккхар.

СУРТА ТІА: сменни мастер В. Хапичев.

С. Гугаева сурт.

ДОЯРКА ДИКА ГІУЛАКХАШ

— Аьсет, атта болх бан хьона лоаркаН бар. Дика уйла елахь цу гІулакха, аьлар цунга совхоза куьгалхоша. Іаьсилгаша ладьяьа яхача баьхьахьа хургіа хьо, аьнна, шийна дах хьехар хьа а ийца къаьлера долилеар из. Хіара денна доаркашца бу болх беш йоаха кунна, аьлар къаьбба оамалаш.

Хіанз хун шу дъьнад Аьсета доаркаша болх бу. Дика карарзаяьй до хьайбаш леладерий говзал. Коммунистически къаьхьегаш а общественни болха дакъа лаьцар а баьхьа долиш дукха къа еза из по болх беш йоаха коллектива «Знаменский» яхача совхозе баханга наха а. Цун сий а деш совхоза къьаьгахмоша районни Совета депутатаала кержай Аьсет. Цкъьаьха а дега ГІоа хиннаН цун уьк шера. Цо баь болх белгал а боаккхаш СССРЛакхехьарча Совета Президиумо «За трудовую доблесть» яха медаль енна цунна.

— Дукхаха шераша болх баьча, балха опыт лаьха йолча фермерча доаркаша шийна новкъостаа дьъ хинна дешаре из докха совгІат шийга хьоеларгдадар, — яхаш душ Аьсета.

Аьсет хІанз а я къаьхьегама вет-ераншна доттагІал леладелл, цар говзал Іомаеш. Каст-каста хуьг ва Къаьхьегама ЦІечча Баьрзаьхен Октябрьски революцен орденаш енначя доярка Л. Матусова йолча. Къайле йоаш душ цар ювей балха гІулакхаш. Хіанга ше а я из къонахчаша новкъостал деш, шиЙ балха говзал царна дІайбоазийташ. Дукха къаьхьйгаш цо доахангара дукхагІа шера къьлхара, ДІадахача шера хІара Іаттагара ши заар совгІа килограмм шура яьажкхал а латтача доярка. Хіаьта ух шера цо денна дош да хІара Іаттагара 2300 килограмм шура доаккхарга, аьнна.

— Из шера яхоачаидергда аз, — яхаш душ райсовета депутата.

— Аьсет дика доярка хинна Іан, — яхаш душ шурий-товарйш ферма заведуюше Гандарова Тумара, — из тешаме новкъост а я. Тийна хила йиш я цунна ГІулакха гІулакх цо дизза кхоачашдергдахилараш.

М. ХУМАДОВ,
«Путь коммунизма» яхача Надтеречны районни газета болхло.

Тха школе ленински балхаш Іомадау истори, литература, химе, биолоГе урокаш тІа. Ленина уйла, цун хьалхъал дІа на яхоачаи аттта Іилма хургіаш. Цудухьа духьала урокаш тІа цун провереденеш Іомайрах тоъаи бац оаха.

Тха школе я В. И. Ленина балхаш Іомадара вІашагІелата семинарски группа. Цу группа чуоагІа 75 сат. ДуххагІбараш комсомольцаш ба уж.

Цу группе дешна багІарашта тайп-тайпара балхаш ду: В. И. Ленина балхий конспекташ уьттаю, рефераташ яъьо, Іомадаьхох зачеташ тел.

Ишшта беча хьетама балхо комму-нистически мировоззрени я йолаш дешархой хьалхебу, ва-

хар а дерриге дуне а царна чІоагІагІа довзийт.

Комсомольцашца занятеш ю хьехархой комсомольски организацеи секретара Н. Ю. Яковлевас. Цунна эша гІо деш хул кхыллоа хьехархой — комсомольцаш.

СУРТА ТІА: школа ахтови эале Ленински балхаш Іомадеш ба дешархой. В. И. Ленина комсомола III съезде дъь къамъьл ди тахан цар дувзар а къьастадер а.

Ладугіларашта хьалхашка долкад еш я яттлагІча классера дешархо Шадыжева Зина.

Ф. МАРЗИЕВА,
№ 3 йолча Наьсьерча школа завуч.

М. ЗАНГИЕВА сурт.

КОМСОМОЛЕЦ КЪАЛУШ ВАЦ

40 совгІа шу дьъналг Грозненски локомотивни депо машиниста гІонча этина Патронат Федор Петрович комсомоле ваха. Цу хана хьанйца комсомольски билет хІанз а боча леладу — по. 5787490 номер йола билет хьадийлаяа цу тІа яздаь да: «Тайпан цІи — Братчик. ЦІи, дац цІи — Федор Петрович. Вьъ ха — 1911. Комсомоле хьанйца ха — 1931».

Ткъьа иттлагІча шерашкара комсомолец ва из. Цун вахара я къаьхьегама а ниКъ кхи эргало йоаш, массаре бар санна хинна-ьаб. Депо слесарь болаш а цун ГІулакхаш машинеста гІонча волаш а болх бьаб цо. Деша ваьгІав Орджоникидзевски машиннаьхьаьхой техникуме. Из яьккхачуа тІехьагІа шІермашина тІа машинист хинна. Из ва хьалхарча пятилетка-шка Грозненски депо эгтара хьалха комсомольски шІермашинаш лелаячарех цаІ.

ТІом болалучуа хана Братчик Кавказски яхача станце депо балха вар,

— Цу хана тхо эпалонаша эвакуаци еш дар, техника ремонт йора оаха, брошенеоташ вІашагІьохкар, минометаш арахецар. Цул совгІа геро Іомадеш а истребительни отрядаш вІашагІьохкаш а дар тхо, — яхаш душ Федор Петровича.

Къьлбаседа Кавказе фашистаи чугІертача хана царна духьала отта кийча яр Братчик юкъе хинна истребительни отряд. Из дар 1943 шера августе бетта.

— Кавказски станцера тхоШи ДІалахьлехьа моастагІашта кІелга ваьгІар дувзу лоарХіачетІйола объекташ лелхийтар оаха. Станцера дІадаха тхо кийчуча хана дагабехар тхона шІермашинаш юхьхьувза ницъ. Из болабелча сона тІаллалар. Манерова шІермашина регулятор йиззаь хьа а йийла ше майодда дІахийнар аз. Цо ницъ болабь дІабьаьккхар, ъ. яхаш душ Братчика.

«Кропоткински шІермашинаьхьаьхой партизанскн отрид» аьнна ніи чиала йоаш истребительни отряд Кубань яхача хих дехьа а яьнна Армавире а цул тІехьагІа Лабински хьунашка а чуъьлар. Цхьан кубански станицера яьле дукха хо яІалаелча вокх станице яхоачар из.

— Дагадоагіа соиз, — яхаш душ Федор Петровича тхо кхоь: М. Григоренкоп, Н. Просоленкоп, сои разведке даха хинна. Нахьъаделхаш болча. Ростовски шІермашинаьхьаьхой инженераш кІийбеи болча. Ростовски институтга Грозненски консультационни пункта начальник ва.

Федор Петровнч каст-каста хул деша безам болча, шІермашинаьхьаьхой профессеи дукха езача кагирхошца кхъьаьл деш, царна новкъостап деш, вахара ниКъ ъьехаш.

Ткъьа иттлагІча шерашкарча комсомольца нахха сийрда бьаьккхаб паччахьаьлкхепо тийнача совгІаташа.

Тіема а къаьхьегама а ниКъ белгалбоакххаш цуннa ниъь совгІат деннад. Цул совгІа «Сийдола шІермашинаьхьаьхо» яха знаки РСФСР Лаккехьарча Совета Сийлен Грамотен еннай.

С. ВОРОНИН.

Доазол дехкара

«ХАРЦ»

ХРИСТОФОР КОЛУМБ

Мадриде вах Христофор Колумб. Шо-шегІа ехкеташ да, вувпаш вар Керла Дуне эгІара хьалха хьадийала легендарни Христофор Колумб а воаиаш, цун нояхалах хьаьжына тІехье хилар. Вай хинара Христофор Колумб Іалъамат сабарг а кхьметтел эбхье а саг ва. Дукха хьа йоаиаш Флоридерча город Майами вийхи хинчар из ГІорьвайначуа шиЙ фу хьадолдайьчоа дегІа памятник хьадолаІеа. ЧІоагІіз дездаь из хьаделлача хана Христофор Колумбана ДІатІа з яха, цхьаь йохкача саг аьиаш: «Хьо харц Колумб аа! Америка хьайолаяр хиларо сов кьона ва хьо! «Тешаш йоаиача американкапкана малагІа жоп лургда а ца хоиш вехь хьай-зав Колумб.

(АПН).

Фирма «штате»— гІаЖаш

Дувпаш да, вай зама хьайолаялле 350 шу хьалхагІа, гІаЖаша оарц а дьахкха, Рим моастагІчоь кІалхарьюьйхий яхаш...

Пзиашта шиЙ тайпанан гІулакх лехаз вай дешошка «Баллэнтайн» яхача шотландскн фирме. ГІордьавина виски чудола склад лорадеш я уклада бІаь кІай гІаЖ. ЦІар «дуьхьа» ца ешъ чакхболайийт «шоай бараш» — фирма болхлой, цхьабакъа хІара наьха саг гуча массаза воал іеха а іехаш хоам бу цар.

(АПН).

Ткъамаш тІа уха «воаттагараш»

Дулха мах, хоШ мадарра, дикка лаккбенна6 Америка ВІашагІкхиттача Штаташка. ЦІ цхьан хаина кохь пиЙлъа йолаелла мелленай тьома хьаьна кеталур хиина доахан лечьхьаренай «профессе». Бакъда. хІаннара «воаттагараш» тоъьа эогагІ, я цоаЙ хьалхагІа хиначарг: шар самйелетийн пертолетийн новкъостаЛІа... бу «болх» Дьяьгенаш лорае лаьрхІа іе ца оттадача па боблача хьаьчаь Флорида яхача штатера фермерш.

(АПН).

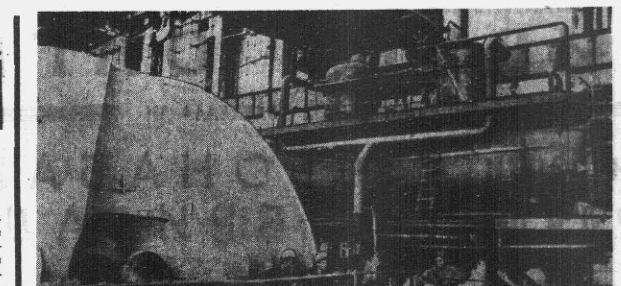

Болгаре эгІара хьалхара электростанци хьалъеча. Цхьаь мехка кхьабаседеладолбузехь Козлодуй яхача города юхье. Из хьалъар — социалистически экономически интеграцин вежарашца долча мехкаша ВІаши беркате леладеча гІулакхий хьокхам бе. Советски Союзе кийчъаь я станце оборудовали, из ДІаоттаеча балхашка болгарски доттагІашта новкъостал деш бе советски специалисташ. 880 эгІар ецложаят из» бола АЭС хьалхара агрегата болх бе йолаялІйта лерхІ 1974 шера.

СУРТА ТІА: атомин электростанци хьалъеча.

Прессфото БТА—ТАСС.

ФЕ ХИЛА

Ухх шера октябре авараш яра гІулакх малагІча хьал тІа да хьажаро хьахьокх, транспортаца дувзаделина наьхьанкха хулаш доаз хатарашца дІалахкха шера шу бетта хиначарца ниЙсйина «Ленингдена» хилар.

Халахете а, иу хьакъехъе долла да хІама вІашгІелхьалъяьлл аьина сатийна хьаьрбина хІинз а хьалха да. Наьхьашкарча хькермазлен проблема цхьан бетта кьоастаиь яргьяь. Цо дІадех наьхьанка гІолла лелара правилаша яхар водительлаш гІаплашеи халдаи за а дизза а ахоачашделга.

Цхьабакъа хьантдоаар да массаиена а из ишта хеташ кхоачашделн на хилар. Цхьаболча наччахьалхеи е ошай доалахьара транспорт лелараша, гІаилошта, писсамирзита хет иу проблемаца инлине мара гІулакх дан аьина. Нагахьа санна узилиЙн наьхьайн закона сиЙ дан ца хилча шиЙ пІемъьолье во да тарлуш хиларах да: тешаш хІинз а йолаш да бе. Хіаьта из хІинзае а дукхача